

Íslensk vakstrarhús

Á eini ferð í Íslandi, voru vit og kannaðu ymiskt um gróður og skulu vit her greiða nakað av tí her.

Í Íslandi eru 130 vakstrarhús, og av tí at jarðarhitin er stórur, vegna tær heitu keldurnar, liggja vakstrarhúsinu á suður og suðurvestursíðuni á Íslandi. Avfallið er eisini mest í hesum øki.

Vegasambandið hevur eisini stóran týðning fyrri flutning av vorunum til marknaðin.

Dyrkanin úti í náttúruni er avmarkað, av teirri grund, at veðurlagið er avgerandi fyrri úrtøkuna. Í gróðrargóðum

árum fær ein ofta gott útbýti av rótum, gularótum, káli og eplum, meðan í minni gróðrargóðum árum er útbýtið vánaligt. Høvuðsinntøkan er frá blómum og grønmeti. Eisini eru bólkar, sum mest hava epladyrking sum teirra høvuðsvinnu.

Tomatir og agurkir dominerar grønmetismarknaðinum, meðan salat, gularótur, paprika, melónir og vindrúir og onnur plantusleg verða dyrkað í minni nøgdum. Íslendingar eta ov lítið av grønmeti, men tó er eftirspurningurin stórri og stórri fyrri hvørt ár.

Við 3. g úr Gøtu

er, taka teir moldina, flyta hana inn í vakstrarhúsinu og tilseta ymisk evni, sum av røttum skuldu komið frá náttúruni, og kemur tað at verða ein góð gróði.

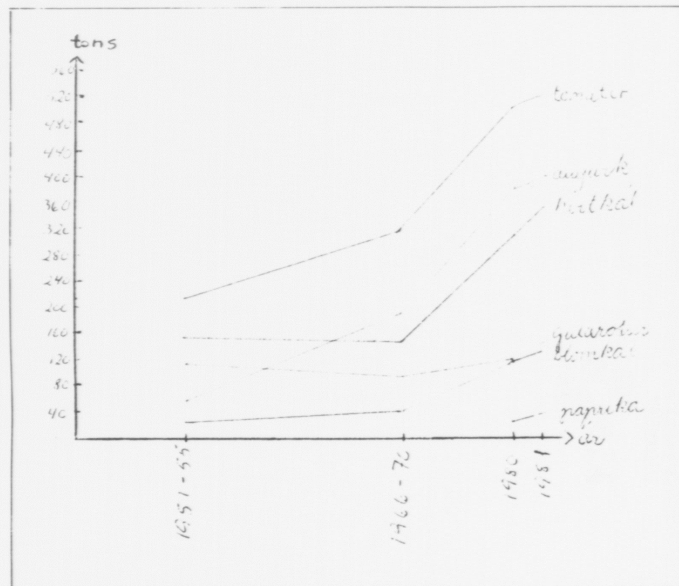
Alt ið nýtt verður til gróðina, verður innflutt, mest frá Hollandi og eitt seindur úr Danmark og Svøríki. Holland er tað land ið er dominerandi yvir grønmetismarknaðinum.

Treytirnar fyrri at hava vakstrarhús, er tann gróðrargóða jørð, og telur henda jørð 25% av landarealinum.

Tað eru sjálveigandi fyrtekor sum eiga vakstrarhúsinu. Korini hjá teimum

ið fáast við vakstrarhús eru vánalig viðvíkjandi láni og studningi. Studningur og lán verður givið frá landinum, men tað er í so litlan mun, at tað er nærum ómøguligt hjá nýggjum gartnarum, at hugsa um at gera nýggj vakstrarhús.

At enda kann nevast at Ísland í mun til Føroyar er næstan sjálvbjargið við grønmeti. Eisini kann nevast, at korini hjá íslendingum eru betri, av teirri grund at hitin fæst frá keldunum og tí er ókeypis.

Her siggja vit gongdina av framleiðsluni, frá 1951-1981. Av tí at einki verður útflutt og bert innflutt tá tørvar, kann sigast at myndin eisini sýnir nýtsluna av framleiðsluni.

Í teimum sumrum tá gróðurin er til vildar, verður dyrkað so mikið, at óneyðugt er at innflyta grønmeti, tó skal nevast, at tað ikki hevur verið neyðugt at innflutt kál og røtur fyrr enn um veturin.

Prísirnir verða fastsettir av einum prísráði, ið telur 6 limir frá landbúnað-

inum. Prísirnir verða settir á tann hátt, at inntøkan passar saman við tær úrtøkur, onnur fáa í øðrum iðnaði. Eftirspurningurin eftir vorunum hevur eisini týðning fyrri hvussu prísirnir verða.

Íslendingar hava tann stóra fyrimun, at teir kunnu nýta tær heitu keldurnar til upphitan av vakstrarhúsinum. Og av teirri grund verða vakstrarhúsinu altíð sett har heitar keldur eru. Teir gera á tann hátt, at teir grava røri niður í jørðina frá keldunum og inn í vakstrarhúsinu har planturnar eru. Síðani verður heitt vatn pumpað inn í rørinu.

Í teimum økjum har gróðrargóð jørð

Dráp á Mývatni

Íslenska blaðið »Þjóðviljin« hevði 22. aug. í ár eina grein, har greitt var frá tí fallandi talinum av dunnuungum á Mývatni. Orsøkin til hetta, sigur blaðið, er, at ov lítið av føði er at fáa á vatninum.

Vit hittu náttúrufrøðingin Arna Einarsson, ið starvast á Náttúrufrøðiliga Háskúlanum í Reykjavík. Arni Einarsson, ið er í ferð við at skriva doktraratgerð um fuglalívið við Mývatn, sigur um hetta: »Mývatn er eitt av fuglaríkastu votnum í Europa, serstakliga hvat viðvíkur dunnum. Dunurnar liva av »dansemyggelarver«, ið sita á grønalgum á botninum».

Tey ávisu fuglaslogini seta ávís krøv til umhvørvið, serliga botnin. Áin, ið rennur frá Mývatni, eitur Laxá. Tað hevur vist seg, at tá eitt ávíst slag av dunnum finst á Mývatni, finst hetta ikki við Laxá, og øvugt.

Upp igjøgnum tíðirnar hava verið náttúrligar broytingar viðvíkjandi støddini á dunustovnunum, soleiðis, at tá tað vóru nógvir dunur í Laxá, vóru fáar á sjálvum Mývatni. Hesar broytingar sýna heist broytingar í føðigrundarlagnum hjá dunnum.

Dunurnar á Mývatni liva av »dansemyggelarver«, meðan dunurnar í Laxá liva fyrri tað mesta av »kvægmyggelarver«. Tey árinu tá nógvir »dansemyggelarver« eru til, og harvið nógvir av føði til dunurnar á Mývatni, eru ongar »kvægmyggelarver« at finna. Tískil tørva dunnum í Laxá føði, og nógvir ungar doyggja. Onnur ráð eru hesi víðurskipti heilt øvugt.

Hesar broytingar eru farnar fram, líka síðan menn, ið høvdu skil á hesum, fóru undir at kanna hetta síðst í 19. øld, so hetta má sigast at vera ein náttúrlig hending.

Men við hetta fuglaríka vatn, ið dregur mong ferðafólk til sín, hava íslendingar bygt eina kisliverksmiðju. Verksmiðjan tekur kislalgar frá botninum, t.v.s. uppsýgur botnivirflatuna. Hetta viðgerir, at vatnið gerst djúpari.

Íslendingar eru ikki á einum máli um, um hetta ávirkar dunnuvíðið á Mývatni. Men ein kanning við svánum visir, at teir ikki trívast á teimum økjum, har sokið hevur verið.

Grundina meta menn vera, at planturnar, sum svánarnir liva av, hvørva, tá vatnið blivur djúpari, og er grundin til hetta kisliverksmiðjan.

Av tí at serliga nógvir dunnuungar við Mývatn eru deyðir hesi seinastu árinu, hevur Náttúruverndarráð Íslands gjørt av, at kanna vatnið komandi 15 árinu. Úrslitið, ið tá fyriliggur, fer helst at avgera lagnuna hjá kisliverksmiðjunu. Um úrslitið visir, at kisliverksmiðjan ávirkar fuglalívið við Mývatn, verður tað tó torført at avgera um kisliverksmiðjan skal læstast ella ikki.

Um verksmiðjan letur aftur, er vandi fyrri at bygdin kring Mývatn avtoftast, tí verksmiðjan fœðir uml. 200 Húski har á staðnum.

Fuglalívið við Mývatn dregur ógvuliga nógv ferðafólk at sær, og liva tey, sum ikki arbeiða á kisliverksmiðjunu, av hesum.

Um verksmiðjan við tíðini visir seg at hava ávirkan á fuglalívið og tó ikki verður afturlatin, so er stórur vandi fyrri, at vit missa ein dýran grip í náttúru okkara.

Inni í einum av vakstrarhúsinum.